

Kvalitetskontroll av personlighetstester:

Over halvparten av testene holder ikke mål

Bente Riise

Ole Alvik

– Mange blir utsatt for rent lureri. I dag brukes mange useriøse og tvilsomme personlighetstester i arbeidslivet, sier Sverre L. Nielsen. Nå kommer ordningen for sertifisering av testene. Langt over halvparten av dagens tester vil trolig ikke passere nåløyet.

ENDELIG SERTIFIKAT: – Uten spesialkompetanse er det vanskelig å avgjøre om en test er god eller dårlig. Denne ordningen skal sikre riktigere resultat av de som blir testet, sier Sverre L. Nielsen, leder av Sertifiseringsrådet for testbruk i Norge.

Det var en gang en gutt som skulle testes for hva han skulle bli når han ble stor. Testen viste anlegg for systematikk og tekniske ferdigheter, og gutten fikk råd om at han burde bli skipsingeniør. Han valgte

reallinja, noe som var en katastrofe. For det var psykolog han ville bli. Som psykolog en del år senere gikk han i arkivet på arbeidspsykologisk kontor i Bergen for å finne seg selv. Og fant at han den gangen bare hadde blitt testet for tekniske ferdigheter, den målte ikke så mye annet. På femtitallet var det stort behov for ingeniører, og det var dét man lette etter.

Førti år senere tror Sverre L. Nielsen at han sikkert kunne blitt en god skipsingeniør. I stedet har han nå som seniorrådgiver i Norsk Psykologforening tatt et kraftig tak for å rydde opp i jungelen av tvilsomme tester og useriøse analyser.

Mange blir lurt

Hvert år blir det gjort minst 100 000 arbeidspsykologiske tester innen jobbutvelgelse i Norge. I tillegg kommer tester rundt coaching, rekruttering m.m. Svært mange er derfor berørt av dette. Det finnes ingen oversikt over hvor mange og hvilke tester som i dag er i bruk, og heller ikke kvaliteten på disse. I dag brukes alt fra store anerkjente tester til mer eller mindre hjemmesnekra opplegg som aldri er blitt målt eller veid.

– Mange blir i dag utsatt for rent lureri, både de som testes, og firmaene som kjøper slike tjenester. Mange av testene måler ikke det de skal, og testerne har ikke faglig god nok kompetanse til å analysere resultatene, sier Sverre L. Nielsen, leder av Sertifiseringsrådet for testbruk i Norge. Rådet har i samarbeid med Det Norske Veritas nylig lansert en uavhengig Vertas-sertifisering av arbeidspsykologiske tester.

– Det Norske Veritas er en uavhengig og vel ansett instans som sertifiserer testene med bakgrunn i standarder og et faglig rammeverk, sier Nielsen.

For halvannet år siden kom ordningen med sertifisering av de som gjennomfører testene. Det viser seg at en av tre kandidater stryker, blant dem er det også psykologer. Det de som oftest ryker på, er den psykometriske forståelsen, altså måle- og vurderingsarbeidet etter gjennomført test, forteller Nielsen.

Strengt krav

Nå er turen kommet for sertifisering av selve testene. Halvparten av arbeidsgruppen har bestått av psykologer med spisskompetanse på tester og testutvikling. Resten har representert firmaer, leverandører og konsulenter.

– Vi stiller strenge krav til hver enkelt test. Testen må måle det den er ment å måle, den må måle likt hver gang den brukes, og testen må være normert. Det betyr at testresultatet må kunne sammenlignes med en gruppe som er relevant for den som testes. Mange av dagens tester tilfredsstiller ikke disse kravene, sier Nielsen.

For eksempel blir en del tester direkte importert utenfra og ikke tilpasset norske forhold. Andre tester kan være beregnet på spesifikke grupper, og er uegnet for generell bruk, eller de tar ikke høyde for ulikheter i alder, kjønn, etnisk gruppe, osv.

– Grunnlaget blir helt galt, og testene er i praksis verdiløse. Dette blir derfor mye penger ut av vinduet for de som betaler, sier Nielsen.

Nybrottsarbeid – verden neste

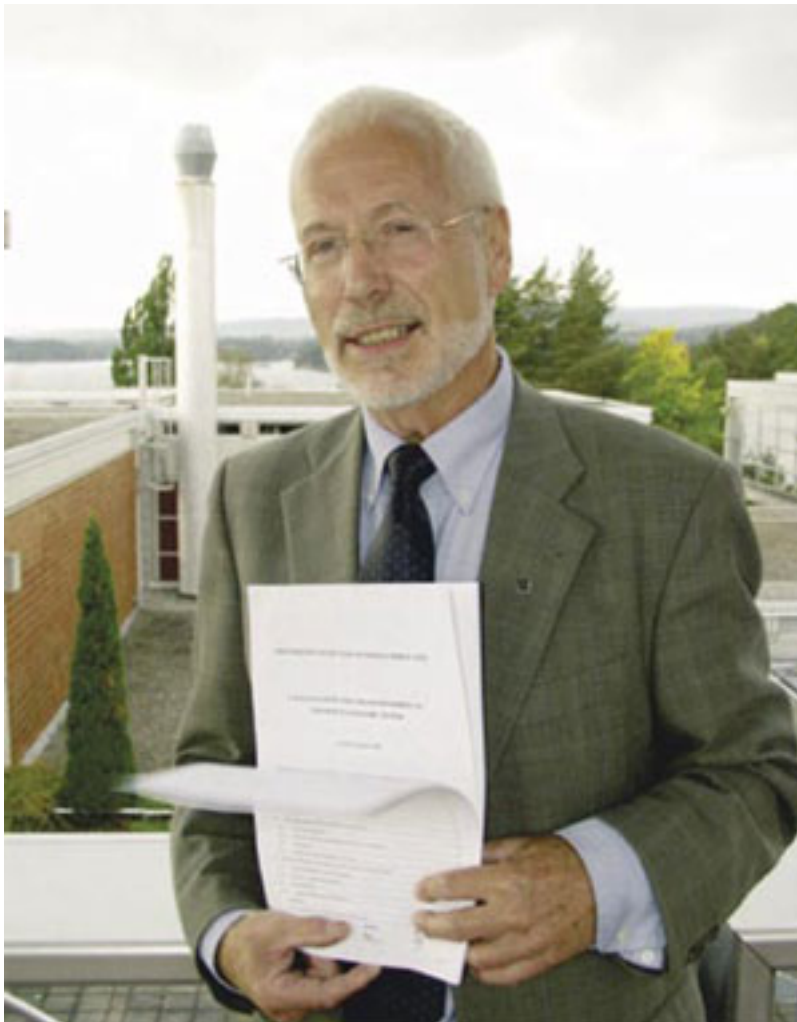
På test-siden er Norge blant de første landene som etablerer en slik type sertifiseringsordning. Tiltaket blir sett på som spennende også internasjonalt.

– Den europeiske organisasjonen for arbeidspsykologi er interessert i dette, og ønsker å få etablert tilsvarende ordninger for hele Europa, sier Sverre L. Nielsen, som selv deltar i dette internasjonale arbeidet.

Det Norske Veritas har også store forhåpninger, og vil gjerne eksportere ordningen. De ser helt klart et potensial for at dette kan bli et nytt verdensomspennende forretningsområde.

– Først skal vi ha fokus på Norge, men vi er svært interessert i å få dette ut. Veritas har store enheter i førti land, og det er naturlig med et neste skritt. Dette har vi gode erfaringer med fra andre felt, sier Pål Figenschau, prosjektleder i Det Norske Veritas.

Foreløpig har ikke Veritas gjennomført sertifisering av tester, men venter stor pågang de neste to årene. Å få sertifisert en enkel test vil koste mellom 30 000 og 60 000 kroner. Å få tilpasset de største amerikanske testene til norske forhold kan komme opp i en million kroner, tror Figenschau.

FRIVILLIG ORDNING: – Sertifiseringsordningen er frivillig, men vil utvilsomt bidra til å presse kvaliteten opp, sier Pål Figenschau, prosjektleder i Det Norske Veritas.

Stor sanering

– Da vil vel prisene på tester og testbruk stige ganske kraftig?

– Prisene vil nok stige, men nå kan man være tryggere på kvaliteten. Håpet er at både de som blir testet og de som kjøper tester, nå vil kreve sertifiserte tester, og at vi kan bli kvitt mye av den useriøse testbruken, sier Figenschou og Nielsen.

De regner med at over langt over halvparten av dagens tester ikke holder mål, og at det kan bli en stor sanering av dagens tester. Etter hvert som Veritas gjennomfører slike sertifiseringer, vil en liste over sertifiserte tester bli lagt ut på Veritas' egen nettside. Figenschou regner med at mellom 30 og 50 tester vil kunne bli sertifisert i løpet av et år.